

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Tisza Kálmán ujévi beszéde.

II.

magyar állam megerősítése, a kulturálmok sorában mennél magasabb fokra emelése és szabad irányban fejlesztése — ez a cél, melyet kormányelnökünk ujévi beszédében politikájának feladatát ki tűzött. Kit nem pártszenvédeley vakit el politikai

felfogásában, annak be kell vallania, hogy e tekintetben közel tíz évi minisztersége alatt Tisza Kálmán eltagadhatatlan fényes eredményeket tüntetett fel. A magyar állameszme 1849-ben örökre halottnak látszott; az 1867-iki kiegyezés beigazolta, hogy csak tetszhalott volt és új életre ébredett. De ki hitt a tetszhalálból új életre ébredett eszmének életképességében? Künn és benn is mindenki közeli halálát várta, sőt sokan már a lélekharangot is meghúzták felette. A personalunióból folyó dualizmust mint siami ikerséget gunyolták, melynek közös életfunkciói egymást nem támogatják, hanem zavarólag gátolják: igen sokan a 67-iki kiegyezést megmérhetetlen zavarok kútfejűl tekintették, melyeknek a magyar állameszme ismét áldozatául fog esni. Tagadhatatlan, hogy ezen aggodalmakra méltó okot szolgáltatott azon egymást gyorsan felváltó, stabilitás nélküli miniszteriumok, melyek a kiegyezés után egymást csak úgy üzték, kergették. 1875-ben Tisza Kálmán erős kezeibe jutottak a kormány gyepői: tíz évi kormányzati működése alatt nagy részben már megvalósult az, amit minden magyar kormány működési feladatát tűzött ki, ujévi beszédében: a magyar állameszme, melynek a dualizmus keretében való életképességében a bel és külföld egyaránt kételkedett, eltagadhatatlanul nagy mérvben megerősödött. Kedves osztrák és örökös tartományi Lajtán tuli szövetségeseink, hirlapjaikban már nem híresztelik a dualizmusnak s vele a magyar állameszmének bukását, hanem a magyar állameszme támogatását keresik foederalistikus törekvéseik megvalósítására; oly erősnek, oly életképesnek tekintik a magyar állameszmet, hogy benne látják a dualistikus rendszer életképességének egyedüli biztosítékát és hiszik, hogy ugyanazon konzerváló hatással fog lenni a foederalizmusra nézve is. A köztudat szerint tehát már nem Magyarország támaszkodik Ausztriára, hanem Ausztria Magyarországra. És ez eredmény létrejött kétségkívül és eltagadhatatlanul Tisza Kálmán erős és az állandóság minden kellékével bíró tíz évi kormányzásának egyik legfényesebb vívmánya.

A mi a magyar kulturának a nyugati kulturálmok sorába való minél magasabb emelkedését illeti, e tekintetben is hazánk a lefolyt tíz év alatt oly szembeeszkő haladást tanúsított minden téren, hogy e tényt csak a politikai színvakság vonhatja tagadásba. Az 1879-iki XVIII-ik t. c. a magyar nyelvnek s így a magyar kulturának új időszakát nyitja meg, melynek a nemzetiségek sorában való tértoglalásai már is örvedetes eredményeket tüntetnek fel; a magyar műveltségnek főlénye, a hazai elütő irányzatok mellett, már is hódításokat tesz, a min nem is lehet csodálkozni, mert a szellemi téren mindig az erősebb, életképeőbb elem gyakorol amalgamizáló hatást. Du bist mein, weil ich bin gross, und du bist klein! És mily mérséklet, mily bölcseség vezérelte e tekintetben a kormányt: a chauvinizmus erőszakos intézkedéseket sürgetett, a kormány pedig svaviter in modo et fortiter in re járt el, s lépten-nyomon arra fektette a súlyt, hogy a magyarság és a nemzetiség e téren való érdekössége kiderüljön s az készítse elő a talajt a nagyszerű át-

alakulásra. A nemzetiségek feloszlásnak indulnak; ma már egyszem képez szervez és szervezett oppozíció a magyar állameszme és a magyar kultúra ellen. Minők voltak e tekintetben az állapotok tíz év előtt! A még zsenge koru magyar kultúra ingatag léptekkel haladt és eredetiség és önállás nélkül a németre támaszkodott; a nemzetiségek kulturája hatalmas külön fajrokonokra támaszkodva fenhordozta fejét. Ma a magyar kultúra óriási léptekkel halad előre, senki támogatására nem szorul és a nemzetiségek élénken érzik, hogy a magyar nyelv és kultúra nélkül sem a magán, sem a közéletben nem boldogulnak.

E kormány működésének harmadik célpontjával a szabadelvű haladást tűzi ki Tisza Kálmán ujévi beszédében. A szabadelvűséget e kormány tíz évi működése alatt soha sem tekintette üres szónak, mely csak a frázisok után indulni szokott gyengébbek elkápráztatására szolgál, mint ezt mindkét számbavehető politikai ellenpártja cselekszi, kiknél a szabadelvűség tekintetében »de verbis, quantum vis« van, de annak lényegével soha sem gondoltak, sőt mint a mérsékelt ellenzék csak tetszetős máznak használják, melylyel kendőzve a közvélemény tetszését hajhászszák. Mindenki tudja, hogy hangjuk ugyan Jákob hangja, de kezeik Ezsau kezei.

Egy ellenvetést a valóság tetszetős látszatával hoznak fel Tisza Kálmán kormánya ellen: hogy nagyon »mérsékelt«, nagyon óvatosan jár a szabadelvű haladás útján. De ez csak érdeme, mert: a ki ugrik hegyen völgyön, az utóbb felbukik a sima földön is! Sem a természetben, sem a józan politikában nincs ugrás!

Igazán érdekes látvány az álliberalizmusú ellenzék eljárásának megfigyelése a kormány-párttal szemben: azok a kik a liberalizmust csak vendég gyűjtő, publikum szedő cégerül használják, a kormányt vádolják álliberalizmusról és retrograd eljárásról. Nincs mulatságosabb mintha bagoly mondja verébnek: te nagyszemű. Üres vádaknak a közvélemény fel nem ül és elvárna tőlük, hogy jeleljék meg a kormány tettei közül azokat, vagy legalább azt az egyet, a melyekben, illetőleg a melyben, a felpanaszolt álliberalizmus vagy retrograd irány nyilvánul. De ilyen pozitív adattal még eleddig adóság maradtak és e helyett mindaddig csak a voltairi »calumniare audacter, semper aliquid haeret, csak bátran rágalmaz, mindig marad nyomában valami szenyfolt« féle elvet gyakorolták. Vagy talán az kellene, hogy a kormány derüre-borura az összes szabadelvű postulatumok Pandora szelencéjét áraszsa a nemzetre? Ez nagyon végzetes eljárás volna magára a liberalizmusra nézve, mert a nemzet bizonyára, szükségöket még nem érezve, azt kiáltaná a kormánynak: Herr halt ein mit deinem Segen, er richtet uns zu Grunde.

Hogy maga a főrendi házi reform tervezett alakjában is a multhoz képest haladás, az el nem vitatható. A születés történelmi joga, a vagyoni társadalmi fontossága, a hitfelekezetek konzerváló befolyása, a tudomány és közéleti érdem kinevezés útján bele kerülendő kontingense, meg fogja adni az új főrendi háznak azon erkölcsi súlyt és mérséklő jelleget, melyet a monarchikus érdekek töle méltán elvárhatnak. Csak egy hiánya van e törvényjavaslatnak, hogy a felekezetek képvisellete kellő arányban megállapítva nincs: e tekintetben a méltányos számarány létesítésére nincs más mód, mint az egyes hitfelekezetek hívóinek rideg kulcsa. Ha ez lesz a kiindulási pont, akkor senki sem fog panaszkodhatni, hogy mások indokolatlanul kedvezményekben részesültek. E révén a címzetes püspökök jó része is bele juthat a felsőházba kinevezés útján, ha az egyéb felekezetekre célba vett számokat egyáltalán fen kellene tartani. Quod uni justum, alteri aequum! Első Napoleon azt mondá, hogy neki egy püspök többet használhat vagy árthat 10 generá-

lisonál. Ezen köröket ki kell elégiteni és ki is lehet a hívők számaránya szerint. Akkor senkinek panasza oka nem lehet.

Az, hogy a megyék a főrendiház harmadik elemét nem felségi kinevezés, hanem választás útján kívánják oda juttatni, semmi által sem indokolt hiába való állítás, melylyel csak oly egyének akarnának port verni, kiknek hirlapi cikk anyagra van szükségök, vagy a zavarosban remélnék halászhadni.

Tisza Kálmán ujévi beszédének még egy kimagasló pontja van s ez társadalmi helyzetünk találó jellemzése: »Ne ejtsük el, ugymond Tisza Kálmán, ne ejtsük el azt a zászlót, mely alatt a nemzet különböző osztályaiból egy nemzet lett és ne engedjük, hogy az egységessé lett nemzet, bármely befolyások alatt, ismét különböző osztályokra oszoljék.«

Bekics Gusztáv legujabb röpirata alapján egy hónapig folyt a képviselőházban a vita társadalmi állapotaink felett: sok szó és sok tinta folyt el e tárgyban annélkül, hogy a kérdés nagyobb világosságba hozhatott volna. Bekics Gusztáv jó író, de rosszpölitikus. Minden politika kirekesztőleg utilitarius jellegű, és mit eredményeztek röpiratai? Emlékezzünk csak Timoleon hatására. Megerősített e valakit kormány-párti meggyőződésében, vagy megnyert-e ennek valakit? Froissirozta a párthiveket, elidegenítette az ingadozókat, és elkésertette, megsértette, ellenségek tette az ellenfeleket. Ez pedig nem politika. Ujabb röpiratában sokat ir társadalmi rendünk egybeforrasztásáról hazát fen tartó középosztálylyá és nem veszi észre, hogy ez már megtörtént: röpiratával ahelyett, hogy az összeforradozó elemeket egymáshoz közelebb hozná, annak feltüntetésével, hogy külön-külön állanak még, egymástól elidegenítette. Tisza Kálmán fentidézett szavaiban jellemző rövidséggel kimondja azon tényt, melyet mindennap igaznak és igazabbnak tapasztalunk s ez az, hogy Magyarország magyar polgárai rend és rang különbség nélkül egyek a közös haza szeretetében! Míg mások sokáig szörszálathasogatnak e kérdés fölött, ő egy mondatban kifejezte az igazságot, fején találta a szegyet. Hisz maga a főrendi világ is, mely szinfallmögötti befolyások negélyezésére, még legkevésbé közeledett a rend és rangkülönbséget mellőző nemzettesthez — kivállobb képviselőiben már is feladta izolált álláspontját és mint az ipar, kereskedelem, földmívelés vagy pénzügy avatott munkása már is egy sorba állt, vagy élére állt a haladásért lelkesülten törekvő nemzettestnek. Sajátságos az, hogy tizenhat század után I. Napoleon volt csak az, ki felismerte Tacitusnak, mint történetírónak, jellemző hibáját, hogy mindenütt rendszert keresett, ahol rendszernek se hire, se hamva, hogy logikát keresett a római császárok tetteiben, a hol pedig csak az önkény, vagy a szeszély voltak a rügök: sajátságos az, hogy a magyar társadalmi állapotok bölcsészeti helyes felfogását nem a doktriner, elemző és összevető publicista, adta meg, hanem egy praktikus államférfi, kinek a felemészttó tevékenység mindennapi özönében még erre is akadt ideje. Az a komplikált kérdés gordiusi csomóját még bonyolultabbá tette, ez egy egyszerű mondattal azt alaposan megfejtette, ketté vágta.

A magyar állameszme megerősödésére, a magyar kultúra emelkedésére, a körülményekkel számoló mérsékelt haladó liberalizmus diadalára legyen Tisza még soká hazánk hajójának kormányosa: kisérje őt fardalmi közben több elismerés mint eddig, annyi amennyit kiérdemelt és ne ismerje félre többé senki nemes szándékait! Ellenfelei igyekezzenek ócsárlás helyett túltenni rajta hazaszereteten: az ilyen Aristides-Temistokles-féle verseny a magyar hazára áldásosabb volna, mint az, ha annak az egynek, aki a közjóért tud is, akar is tenni, lépten-nyomon gáncsot vetnek!

Dr. Margalits Ede.

Mai számunkhoz melléklet van csatolva.

Zombor sz. kir. város közegészségi állapota 1884. évi december havában.

Az egész év folyamán tartott kedvező közegészségügyi állapot, minden valószínűség szerint, az ezen utolsó hó tartama alatt észlelt feltűnően abnormalis időjárás behatása folytán, kedvezőtlen változást szenvedett; comparatív adatok azonkívül azt is mutatják, hogy az 1880-ik évtől kezdve: ezen hónap megfelelő időszakokban városunkban az általános egészségi állapot egy alkalommal sem volt oly mérvben kifogásolható, mint jelenleg, midőn semminemű járványos jellegű kór nem uralkodván, a betegülési, de főleg a halálozási esetek ily arányú s ily váratlanul gyors növekedését még az említett kedvezőtlen légtüneti viszonyok sem eléggé indokolják.

A közegészségügynek követelményeinket ki nem elégítő ilyen volta mellett, a népmozgalmi adatokból kifolyó eredmény is e hónap, városunk **népesedési** érdekeire sem kedvező.

A **kórmozgalom** oly élénk volt csak, mint a múlt hóban s legkevésbé sem veszélyes jellegű; az orvosi gyakorlat leginkább idült kórállapotokkal foglalkozott; előtérben voltak, mint közönségesen ezen időszakban, a légző szervek bántalmái, habár ezúttal a rendesnél kissé nagyobb arányban; heveny-fertőző kórnem csak gyéren észleltetett, kevés számú lethális kimenetelű esettel.

A **gyermekvilágban** a 7 éven aluliaknál a hygienicus viszonyok még sokkal kedvezőbb körülmények között is, várokozásainknak alig felelnek meg, annál kevésbé ezen előhaladt évszaknak ezen alkalommal annyira eltérő jellegé mellett, midőn rendszerint is, főleg a köznépnél a gyermeknevelésben ügyetlen és tájékozatlan szülők részéről minduntalan, sőt állandóan a közegészségügy leggyorsabb szabályai ellen vétének, mely mulasztások azután okszerűen a gyermekek egészségén állanak boszút; e hó folyamán is a 7 éven aluliak a meghaltaknak 47.6% képezik.

Az **iskolába járó gyermekek** között is, a közegészségügyi állapot nem volt kedvező, mely körülményt a róm. kath. iskolákat, illetőleg főtisztelendő Fejér Gyula apát-plébános s igazgató urnak, a gör. kel. iskolákat illetőleg pedig Vukicsévics Gy. Miklós igazgató urnak szíves átiratai ideje korán konstatálták; különösen ez utóbbi szerint: a központi fiúiskolának 218, és a központi leányiskolának 151 tanulója közül, a tisztaságra gondot nem viselő szülőknek számos gyermeke bőrbántalomban szenvedőnek találtott; a baj elhárítására ellen a szükséges intézkedések megtétek.

A **felhők** között sem voltak az általános egészségi viszonyok minden irányban kedvezők; különösen sok áldozatot követelt e hó a 60 éven túl levő életkorúak közül, kik ezen alkalommal a meghaltaknak 28.5% teszik ki.

Meghalt e hóban: 84 egyén: 1880-ik évi december havában: 65; 1881-ben: 49; 1882-ben: 79; 1883-ban: 50. E hóban elhaltak közül: 50 finemű és 34 nőnemű. Hét éven aluli: 40 (a meghaltaknak 47.6%); ezek közül gyógykezelést: 16 és 24 nem. Hét éven felüli: 44; ezek közül orvosoltatott: 22 és 22 nem; összesen gyógykezelést: 38 és 46 nem.

A halálokok a kezelő orvosok és a városi halottkém meghatározása szerint a következők:

I. Ragályos betegségben meghaltak: ronesoló toroklobban: 1; hártás torokgyikban: 2; hagymázban: 2.

II. Egyéb betegségek folytán: veleszületett gyengeség s gyermekaszály: 10; göresök: 9 (a meghaltaknak 10.7%); 1881-ben: 8.1%; 1882-ben: 11.3%; 1883-ban: 12%) agyburuklob: 3; agyvérömleny: 2; tüdőelégdág: 1; tüdőlob: 6; hörgöhurut: 5; tüdővizenyő: 1; tüdőgümőkór: 19 (a meghaltaknak 22.6%); szívbaj: 1; gyomorbelhurut: 1; brighthkór: 2; vízkór: 2; rák: 2; görvéllykór: 1; aggaszály: 11; szájsuk-derme: 1; genyvérőség: 1; vízbefúlt: 1; halva született: 1 fiú és 4 leány; összesen: 5.

Az elhaltak kora: 0—1 évig: 30 (a meghaltaknak 35.7%, ezekből 4 újszülött törvénytelen); 1—5 évig: 9 (ezekből 1 törvénytelen); 5—20: 4; (összesen: 0—20 évig: 43, a meghaltaknak 51.1%); 20—30: 4; 30—40: 5; 40—60: 8; 60—80: 16; 80-on túl: 8.

Elve született e hóban: 76; 1880-ik év december havában: 80; 1881-ben: 74; 1882-ben: 72; 1883-ban: 74.

Az e hóban születtek közül törvényes: 29 fiú és 36 leány; összesen: 65; törvénytelen: 6 fiú és 5 leány; összesen: 11; született tehát összesen 35 fiú és 41 leány.

Az 1880-ik évi december havi szaporodás volt: 15; 1881-ben: 25; 1882-ben: 7 apadás; 1883-ban: 24 szaporodás; **e havi apadás: 8.**

Orvosrendőrileg megvizsgáltott e hóban több alkalommal a halpiac, hús, tej s egyéb élelmezési cikk; ezzel kapcsolatban szükségesnek tartottam, az eddig nálunk minden ellenőrzés nélkül üzött fazekas-ipar készítményeit tüzetes vizsgálat alá venni, annál is inkább, mert a nálunk divó szokás sze-

rint, főleg a szegényebb sorsuaknál eledlekké az összes élelmi szerek majdnem kivétel nélkül, agyagedényekben készítették.

Eltekintve azon számos egyéb tényezőtől, mely az étkek készítésénél és eltartásánál hygienicus szempontból különösen figyelembe veendő volna: tág, könnyen szellőztethető, világos konyhahelyiség, a legnagyobb tisztaság és renddel, úgy külön, száraz, szellős s hús éléskamra sat. sat. mindenekelőtt szem előtt tartandó; hogy főzőedényeink ne készítenek oly anyagokból, amelyekből főzés közben az ételbe az emberi egészségre ártalmas alkatrészek juthatnak; s azért az áruba bocsájtott mindennemű főzőedény kivétel nélkül orvosrendőri vizsgálat s ellenőrzés tárgyát képezi.

Az agyagedények mázok által hathatnak kártékonyan az egészségre, mert a máz majdnem kizárólagosan ólomösszetételűekből készítették (leginkább ólomfényle, Bleiglanz) s pedig azért, mert ilyenmű agyagedények előállítására használni szokott anyag a magas hőfokot nem állja ki, az ólomtartalmú mázok pedig igen könnyen olvadnak, az egész kezeléshez tehát egyáltalán kevesebb égő anyag is szükségeltetik s mert továbbá az ily máz a fazekasagynak nevezetesen a hóben történő kiterjedéséhez oly jól alkalmazkodik, hogy a főzésnél könnyen nem pattan le.

Egészségi szempontból aggályt okozó azonban azon körülmény, hogy az ólomkővagy (Bleisilicat) csak a legmondosabb előállítási mód mellett, a legkedvezőbb viszonyok között jó létre kifogástalanul, már pedig ólommaloz főzőedények használata étkek s italok készítésénél s eltartásánál teljesen ártalmatlan csakis akkor, hogy ha a keverék helyes arányban készítették s hogy ha a rámozolás és égetés a legnagyobb elővigyázattal, szabályszerűen s jól keresztül vitetik. A fazekasok azonban sok esetben csak igen felületesen tartják meg ezen fontos feltételeket, sőt igen gyakran nagy mérvben ólomtartalmú mázat használnak, minek folytán oly edények bocsájtannak áruba, melyeknek máza sós, savanyú vagy zsíros anyagokkal való csak tartósabb érintkezés által is, már ólomtartalmuknak egy részét ez utóbbiaknak átadja és ezen úton a tápszerek könnyen mérges hatásúvá lesznek.

Megvizsgáltottak ennek folytán az összes helybeli fazekások gyártmányai s pedig névszerint: Brkics Gábor, Ugri Mihály, Sztamenek János, Heller József, Rudnyák Péter, Kovács Antal, Farkas Márton, Horváth János, Brkics Jakab, Martinovics Iván, Matics István, özvegy Römer Józsefné, Schnur Pál, Hajósevics György, Császár István, Brkics György, Schnur István, Magyarics Ferenc, Szalay Ferenc, Szekulics Vazul, Lemics Mihály.

Miután az edények vízzel megtisztítottak, azok 10% ecetsavat tartalmazó tiszta ecettel megtöltötték és e bennük egy órán át főzetett; ezután az ecet kénsavval megvizsgáltott az ólomra nézve. A megvizsgált 21 edény közül 14 semmiféle, 5 igen csekély és 2 erős fekete csapadékot mutatott. Azon hét edény, melyben ólom találtott erre ismét 10% ecetsavat tartalmazó tiszta ecettel megtöltötték és újra egy órán át főzetett; ezután az ecet kénsavval vizsgáltatták meg: az első 5 edény ezúttal semmi, a 2 utóbbi, habár sokkal csekélyebb mennyiségben is, de ismét ólom tartalmat mutatott fehér csapadék alakjában. A megvizsgált 21 főzőedény közül tehát: 14 kifogástalan volt, 5-nél csak a máz külső felülete volt rossz minőségű, 2-nél azonban a máz egészen rossz volt.

Ezen vizsgálatomnak illetően kevésbé kielégítő eredménye, intés a jövőre nézve: hogy szigorú ellenőrzés által ez irányban is, a közönség hygienicus érdekei megóvassanak; jelenleg a közvetlenül érdekelt iparosainknak adott felvilágosítás s utasításon kívül, miután a tapasztalt egészségellenes mulasztások sem szándékosak, sem ezúttal nagy mérvűek nem voltak s csak is tájékozatlanságból eredtek, nem találtam egyelőre még szükségét a közegészségügyi hatóság további beavatkozásának; hanem ezen alkalommal még elegendőnek s megfélelőnek vélem azon figyelmeztetést: hogy mindenki óvakodjék agyagedényekben, ha csak ezek mázának kifogástalanságáról nincsen meggyőződve, savanyú ételeket főzni, vagy épen ecetet vagy aludt-tejet, vagy végre a nálunk a köznépnél igen divatos, bójtók idejében különösen a szegények főtápláló-szerét: a „kiszalicát“ bennük tartani; a zsírnak is ily edényekben való tartásától jó óvakodni.

Ezen vizsgálat felvilágosítást nyújt egyszerűen némely megbetegedésekről is, melyeket sok esetben tévesen egyik vagy másik élelmszer, mint a tej, kávé, ecet stb. az egészségre ártalmas voltának tulajdonítanak, tényleg azonban a baj okozója az ólom, melyet az ételben véletlenül benn levő valamely sav old fel.

Megvizsgáltott továbbá a városi tisztai orvosok által a fennálló 8 kéjnyőtelep 19 bejegyzett örömléánnyal; a bujakórosok a kórházba szállítottak.

A köztisztaság, főleg a város közvetlen részeiben hiányos volt.

Az állatok egészségi állapota kedvező volt.

Időjárás: teljesen abnormalis; a novemberi hideg fagyos időt már az első hétben esős, gyenge idő váltotta fel s tartott a hó végéig. A hőmérő az első napokban — 3° R., míg az utolsó előtti héten több napon át délben + 12° R-ra is emelkedett. A barometer eleinte magasan állott, a hó közepén nagyon süllyedt, míg a hó vége felé ismét magasra emelkedett. Derült nap alig volt 8, a többi részben, de többnyire különösen 17-étől kezdve egészen borult. Eső esett 19 alkalommal. Szélirány: az első napokban déli, később nyugoti, majd északi, mely északnyugati váltakozva, majdnem állandóan meg is maradt a hó végéig. Zomborban, 1885. évi január hó 8-án.

Dr. Pávolovits Simon,
városi tisztai főorvos.

Hírek.

Ö Felsége dr. Rakodezay Sándor nagy-kikindai járásbíró pár év előtt itteni albiró, a budapesti itélőtáblához pótbíróvá nevezte ki.

Ujvidéken Bende Imre apát-plébános ur 100 frtot adott a nála újév napján tisztelgő r. k. hitközségi küldöttségnek, mely egy r. k. templom építésére az első alapot képezte.

Meghívó. A bács bodroghmegyei gazdasági egyesület f. hó 15-én a megyei közgyűlés napján, d. u. 1/2 4 órakor a megyeház nagytermében évi közgyűlést tart, melyre a gazd. e. tagjait tisztelettel meghívom. Kelt Zomborban, 1885. évi január hó 10-én. Szemző Gyula, alelnök. Tárgyak: 1. Elnöki jelentés az egyesület működéséről és pénztára állapotáról. 2. Az elnökség és ig. választmány lemondása. 3. Elnökök és ig. választmányi tagok választása. 4. Számvizsgáló biz. választás. 5. Pénztárnok választás. 6. Folyó ügyek. Indítványok. — Kérelem: A titkári hivatal részéről felkérjük mindazon tagokat, akiknél még aláírási iv volna, sziveskedjenek azt a közgyűlés napjáig beküldeni vagy a közgyűlésre magokkal hozni.

Ujvidéken Szabó Pál káplán az ottani kir. kath. főgymnasium segélyalapjának 50 frttal alapító tagjává lett.

Bezdánban az iparosok közt mozgalom indult meg az új ipartörvény értelmében alakítandó ipartestület szervezésére. Ez érdemben a fennállott két rendbeli ipartársulat tagjai e hó 6-án gyűléseztek s a testületbe való részvételre aláírási íveket bocsájtottak ki.

Beküldetett. A helybeli kincstári fáteléből a múlt év végéig a telepőrnél váltott j-gyven lehetett fát kapni. Miért, miért nem, ezen eljárás megszüntetett és most hetenkint egyszer, hétfőn Apatinból kijár Szontagh erdésziszt s az adja ki a jegyeket. Mindenkinek azt gondolná, hogy a jegykiadás napja ha más-kép nem, hát a helyi lapokhoz való beküldés által potyára meghirdetett; hogy a jegykiadás hivatalos órái kellőleg köztudomásra hozottak; hogy a jegyeket a város valamely irodájában vagy házában kaphatni. Mindennek éppen az ellenkezője áll: sem a jegykiadás mikéntjét és mikorját senki sehol meg nem hirdette, sem nem a városban, hanem attól fél órányira kint a fátelpen adatnak jegyek s csak készpénzért. Még hozzá éppen ma hétfőn a közpanasznak engedve, próbát tettünk, hogy miképpen eszközöndő a jegyváltás illetőleg a faszerezés. Tíz óra után két uri ember kísértelt a félóránypira fekvő depóhoz s ott keresték Szontagh erdész urat, azonban hiába, mert azt a feleletet kapták, hogy 1/2 11-kor eltávozott a Szabási-fél: vendéglőbe. Itt négy öt uri ember várakozott az erdész ural, ki hivatalos óráit magánbevásárlásokra használta, 1/4 12-kor megérkezett s a nehezeltve várakozóknak számos ott mulató uri tanu előtt közmebotránkozásra kijelentette, hogy nem itt az ő hivatala, hanem kint — ott, ahol 1/2 11-kor hiában keresték. Kérdezzük a tek. apatini erdőhivatalt, tud-e erre az eljárásra kádenciát? és ha nem tud, legyen szives megnyugtanni a felzúdult közönséget aziránt, hogy tudtával és beleegyezésével folyik-e ez a manipuláció? mert ha válasz nem érkezik, kénytelenek leszünk az állam és önmagunk érdekében az illetékes miniszteriumnál érvényesíteni tanukkal és adatokkal fölszerelt panaszunkat. Többen. (Ezen panasz tárgyalóságát tapasztalat utján bizonyítja a szerkesztő.)

Uj-Verbász községe a felelős örök intézménye helyett a közbiztonsági szolgálat vezetését Ivanits Sándor, előnyösen ismert községi csendőrpáncsnoknak adta át.

Kohn Ferenc zentai kereskedő a bécsi Kreditoren-Verein szerint fizetéseit megszüntette.

Árverés. Ujvidéken január 19-én Schönberger Fáni ingatlanaira 2092 frt értékben; Kulán jan. 21. Karbiener Lenárd 1939 frtos ingóságaira.

A **kereskedelmi miniszterium** a bajai vasuti állomásnál marharakodási helyet engedélyezett s a szemléző bizottság tagjait Scultéty János alkaptány és Müllender Tivadar állatorvos lettek kinevezve.

Dr. Milkó Lipót szabadkai orvos 40 évi szolgálat után nyugalomba lépett.

A **szabadkai** izraelita nőegylet január 31-én a „Pest“ szállóházban bált rendez.

Zentán Solymsi Elek, a budapesti népszínház első komikusa, vendégszerepel.

Szabadkáról Szorcik Pál, 10. huszárezredbeli köztitiz megszökött, de Zentán elfogtatván, visszatoloncoltatott.

A **zenta** vidéki takarékpénztári harmadik üzletéről szóló zárszámadás 488392 frt 69 kr vagyont, s 10145 frt 55 kr tiszta nyereséget mutat.

Névmagyarosítások. Berger Ágoston mélykúti illetőségű ugyanottani lakos, valamint kiskoru István fia Berkes-re, Honig Mór ó-kéri illetőségű ugyanottani lakos és Sarolta nevű kiskoru leánya pedig Havas-ra változtatták vezetéknévüket.

A **budapesti** kir. főügyész, Csicsorvácsky Demeter fogházort a zombori kir. ügyész felügyelete alatti fogház-örmeztérre nevezte ki.

Melléklet a „Bácska“ 4-ik számához.

Szabadkán az ottani nemzeti kaszinó f. hó 4-én közgyűlést tartott, amelyen új tisztikart is választott s választmányát is megújította. Az egyesület edemes elnöke, dr. Zomboresevi Vince, az ülést megnyitván, dr. Milkó Izidor titkár felolvasta terjedelmes jelentését a kaszinói pénztár állapotáról s a választmányának múlt évi működéséről. A jelentésből örvedetes adatok derültek ki. A kaszinó tagjainak száma egyre szaporodik, — az egyesületnek jelenleg 210 tagja van. A választmány gondoskodott arról is, hogy az intézetnek méltó helyisége legyen, s pompás lakást fogadott, amelynek hat díszes terme van. A szabadkai nemzeti kaszinó volt az első a hasonló célu vidéki egyesületek között, amely titkárának, Milkó Izidornak kezdeményezésére a hazai szépirodalom támogatását határozta el. Amint a jelentés mondja, magyar könyveket az egyesület az utolsó esztendőben közel 400 forintot költött, — oly áldozatkészség, amelyet nem lehet eléggé dicsérni abban a korban, mely a nemzeti irodalom istápolását nem nézi elsőrendű feladatnak. Megemlítjük, hogy e kaszinó 1840-ben alakult s így öt esztendő múlva már 50 éves jubileumát üli. Kívánjuk, hogy akkor anyagi helyzete is fényes legyen, mert most mindössze csak néhány ezer forintnyi tőkéje van. Tekintve azonban, hogy 4 év előtt nem volt éppen semmije, ez sem kicsinylendő eredmény, sőt reményekre jogosító a jövőre nézve. A tisztújítás eredménye az lett, hogy elnöknek Pertich Mihály árvászeki elnököt választották meg. A lemondott elnöknek és választmányának a közgyűlés köszönetet szavazott fáradozásukért s az egyesület dolgainak lelkiismeretes vezetéséért. Múltán, mert az ezen közgyűlésen lemondott tisztikár működése közben kezdett a kaszinó új lendületet venni s szellemi mozgalmakat is megindítani. A megejtett választás eredménye egyébiránt a következő: Elnök: Pertich Mihály. Alelnök: Varga Károly. Titkár: Bekffy Gyula. Ügyész: Szilassy Fülöp. Könyvtárnok: Iványi István. Pénztárnok: Buday János. Ellenőr: Varga Nagy István. Gazda: Vasváry Antal. Választmányi tagok: Antunovits Mátyás, Csiky József, Gábr László, dr. Guln György, dr. Gyorgyevits Szredoje, Jankovits Kázmér, Kovácsics Agoston, Lénárd István, Magyar Imre, Mamuzsich Lázár, Mánich Péter, dr. Milkó Izidor, Mukich János, dr. Pertich József, Pukovics János, Rác Vilmos, dr. Schaffer Mór, Szárits Károly, Váli Béla, Varga Agoston, Vermes Gábor, Vojnits Gábor, Zomboresevi Ferenc és dr. Zomboresevi Vince.

Az árverési jegyzőkönyvek bélyege. A pénzügyminiszter a következő rendeletet intézte valamennyi kir. pénzügyigazgatósághoz és illetékszámba hivatalhoz: Az illetéki díjjegyzék 52. tételének B. I. pontja nem tartalmazván külön intézkedést, a peres eljárásban felvett árverési jegyzőkönyvek után járó illetékre nézve: ahhoz tartás végett ezenel kijelentéssel, hogy az említett árverési jegyzőkönyvek az 1873. évi IX. t. c. 4. §-ának 2. bekezdése értelmében ivenként 36 kr., ha pedig a vitás tárgy járuléka nélkül 50 frtnyi értéket meg nem halad, ivenként 12 kr., állandó bélyegilleték alá esnek.

Az internatus a tanítóképezdeknél. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, 1884. évi 46.594. sz. a. a következő rendeletet intézte valamennyi tanfelügyelőhöz. Több évi tapasztalat arról győzött meg, hogy az állami tanítóképezdeknél az internatus hiánya hátrányos egy a tanügy egyhangubb menetére, mint a fegyelem javítására s erősítésére és általában a növendékek nevelésére: ez okból felhívom a tanfelügyelő urat, hogy a vezetése alatti tanítóképezde igazgató tanácsával egyetértőleg javaslatot terjeszzen elő, mi módon volna kivihető az ottani tanítóképezdeknél oly helyiség építése, vagy egy ideig bérlése, hogy a növendékek teljes benlakása eszközölhető legyen. Felhívom a tanfelügyelő urat, hogy ez ügyben minél gyorsabban járjon el és a véleményes jelentést hozzám lehető rövid idő alatt terjeszse föl. Legyen irányadó tanfelügyelő urnak a mondottakon kívül még az, hogy a legelőszöb módon tervezessék a javaslat, hogy annál könnyebben jusson célhoz. A netáni helyi jövedelem s egyéb segélyforrások s kedvezmények is ki legyenek mutatva. Kelt Budapesten, 1884. évi december hó 12-én. Trefort, s. k.

A zombori iparos ifjuság f. évi február hó 1-én Török János vendéglőjében zártkörű táncvigalmat rendez.

Árverés. Bader Adolf 28,647 frtra becs. ingatlanai jan. 16. N. Palánka.

A korcsolyázó-egyletnek f. hó 21-én tartandó bankettjére tévedésből meg nem hívott hölgyek és urak legyenek szivesek eziránti igényeiket dr. Ráti József megyei főorvos és egyleti elnök urnál érvényesítés végett bejelenteni. Megjegyezzük, hogy a mely családnak egy tagja be van írva az egyesületbe, annak többi tagjai is jogosultak a részvételnél. A bankett igen sikeresnek ígérkezik, a polgári kaszinó szép és tág helyiségeiben fog megtartatni. Egy jegy ára 2 forint.

Magyei díjnokok fegyelmi vétségei. Egy előfordult eset alkalmából a belügyminiszter kimondotta, hogy a megyéknél alkalmazott azon díjnokok, kik költségvetésileg rendszeresített díjnoki állásokra életfogytiglan nevezettek ki és a hivatalos esküt ezen minőségükben le is tették, a megyei kezelő személyzet tagjainul tekintendők — s mint ilyenek ellen — fegyelmi vétségek eseteiben az 1876. évi VII. t. c. által szabályozott fegyelmi eljárásnak van helye.

A marhalevelek hátirata. A hátiratolt marhalevelekkel elkövetett visszaélések meggátlása céljából a kereskedelmi miniszter értesítette a törvényhatóságokat, hogy a marhalevelekre vezetett hátirat csak az új tulajdonos tulajdonjogának igazolására szolgál, de mihelyt az új tulajdonos marháját eladja vagy más helyre szállítja, saját nevére szóló marhalevele van szüksége. Ennélfogva a törvényhatóság részéről utasítandók a városi szemléző bizottságok és vásári közegek, hogy ily hátiratolt marhalevelekkel ellátott állatoknak tovább szállítását meg ne engedjék, hanem a tulajdonost új marhalevel váltására szorítsák.

Juhász Gyula zombori kir. trvszéki díjnoki a palánkai kir. járási bírósághoz irnokká neveztetett ki.

Az alföld-fiumei vasút igazgató-ágától vesztük a következő értesítést: A közm. és közlekedési miniszterium által az igazgatóság figyelmébe ajánlatván annak megfontolása, vajjon nem volna-e célszerű a társaság átalakítását csak az 1884. évi üzlet lebonnyolása után foganatosítani; ezen megfontolás következtében az igazgatóság elhatározta, miszerint tekintettel arra, hogy az igazgatóság és a felügyelő bizottság az 1884-ik évi üzletvitelre nézve a felelősséget mindaddig viselni kötelezték, míg a zárszámadás alapján a felmentvényt el nem nyerte, a társulat részvényeseinek 1885. január 25-re egybehívott rendkívüli közgyűlése elhalasztassék, illetve hogy az ezen kihirdetett közgyűlés napirendjére tűzött tárgyak az annak idejében tartandó rendes közgyűlés határozatának tartassanak fenn, hogy a felmentvény kinyerése után a jelenlegi igazgatóság és felügyelő bizottság végleges visszalépése és nyomban reá a társulat alakulása egy s ugyanazon közgyűlésen történhessék meg E szerint a f. é. jan. 25-ére egybehívott közgyűlés nem fog megtartatni, miről a t. c. részvényesek azzal értesítettek, hogy a netalán letett részvények az illető letét-helyen felvehetők. Budapesten, 1885. évi január hó 8-án. Az igazgatóság.

A szabadka-bajai vasutvonal megnyitása. E napokban adatik át a budapest zimonyi magyar államvasuti fővonalnak csak néhány hónap előtt munkába vett szabadka-bajai szárnyvonala a közforgalomnak. Ez által jelentékeny kereskedelmi város hozott összeköttetésbe az országos vasuti hálózattal és ennek folytán remélhetőleg új felvirágzásnak is fog örvendeni. A szóban levő vonalnak azonban, amint szakértői körökből írják, idővel ezen helyi érdeknél sokkal nagyobb közgazdasági jelentősége is lehet, amint ez már a képviselőházban is szóba hozott. Baját ugyanis csak a Duna és annak tulsó partján körülbelül egy mérföldnyi hízag választja el a magyar államvasutak duna-drávai vonalának végpontjától, Báltaszéktől. És így most már biztos kilátás van arra, hogy a „duna-drávai“ elnevezésnek, melyet a zákány-báltaszéki vonal annyi ideig — lucas a non lucendo — viselt, valahára gyakorlati értelme is lesz, sőt, a mi több, hogy a magyar kir. államvasutak déli fővonala, nemcsak a Dunával, hanem a Bajától, illetőleg Szabadkától és Szegedtől keletre elterülő vonalak által Délmagyarország és Erdély föttermelési helyeivel is összeköttetésbe fog hozatni. — Ez pedig annyival inkább kívánatos, minthogy kivitelünk a legfontosabb nyugoti irányban, a folyton súlyosbodó versenyviszonyok nyomása alatt csak úgy tartható fenn, ha terményeink a legkövetlenebb uton szállíthatnak rendeltetési helyőkre. A távolság pedig Bajáról p. o. Fiuméba 510 kilométer, Budapestről pedig 610, ami vasuti kocsként 20 — 25 frtnyi viteldíjkülönbözetnek felel meg, ami nyers terményeknél mindenesetre számba veendő különbözet. Hasonló távolsági előny létezik a Tirolba és Svájcba irányuló forgalomra nézve a fontos zákányi csomópontig is s még nagyobb az utkülönbözet Bajától keletre fekvő állomásokra nézve. Ezeknek ugyan a villány-bares-zákányi utirány is rendelkezésre áll, mely vonal azonban négy különböző vasutból áll, ami a forgalmat jelentékenyen drágítja, míg Baja-Báltaszéken át Zákányig az egész vonal a magyar államvasutak birtokában lesz. De a m. kir. államvasutak jövedelmezőségére is a legjótékonyabb befolyással lenne ezen összeköttetés, még ha az építendő Dunahid miatt bele is kerül 2—3 millióba, mert egy Báltaszéken, vagy helyesebben Baján létesítendő átrakodási parti állomás a Ferenc csatornából és az aldunai állomásokról érkező számos oly küldeményt terelne a duna-drávai vonalra, sőt amennyiben tengeren tulra rendelvék, még a zákány-fiumei vonalra is, melyek most közvetlenül hajón szállíthatnak a bajor határig. Fontolóra veendő még, hogy a szabadka-bajai szárnyvonal maga, valamint a duna-drávai vonalnak dombvár-báltaszéki része is, mely jelenleg — különösen a budapesti pécsi vasut szegszárd-rétszilasi szárnyvonalának kiépítése óta csaknem teljesen paragon hever, csak úgy nyujthat megfelelő jövedelmet, ha átmeneti forgalomban is részesítettik. Végül pedig hadászati szempontból is kétségtelenül fontos, ha a Baja és Báltaszék között emelendő dunahid által azon hatalmas transzversális vonal kiegészítetik, mely az ország legkeletibb határától, Brassótól egyenes irányban Gyulafehérvár Arad Szeged-Szabadka Zákányon át egyrészt Tirolba, másrészt Triesztbe és Fiuméba vezet. „Nemzet“

Beküldetett: A petrovozellői segély-egyletnek az 1884-ik évre szerkesztett zármérlége: vagyon 88877 frt 64 kr.

Petrovozellőn f. hó 8-ik napján ejtetett meg a segély-egyleti tisztújítás, mely alkalommal megválasztott igazgatónak a mindenki által egyaránt becsült, tiszta becsületességű földbirtokos: Deli Imre; megválasztották még igazgatónak: Dr. Deutsch Adolf, pénztárnok: Palczner Ede, ellenőr könyvelőnek: Molnár Imre, felügyelő bizottsági tagokká: Popovics Jenő, Fischer J. Bernát és König Sámuel. Igazgatósági tagok lettek: Alexits Milos, Horváth Pál esongrádi, Pozsgai Imre, Fischer B. Mózes, Fischer L. Bernát, Kiss Mátyás, Kelemen Mátyás, Klein Simon, Mihályi József, Drozdik Agoston, Oroszi András, Weinberger Simon, Zagoricza Lázár, Balassa András és Bozsoki Sándor.

Szer a phylloxera ellen. A „Figaro“ szerint egy szőlősgazda kitalálta a phylloxera elpusztításának módját. Szerinte elég, ha a phylloxerás szőlőben junisztól szeptemberig, mikor a rovar a földből kijő, a szőlő kellő közepén baromfit tenyésztnek. A javaslat egyszerűsége miatt általán feltűntet kelt; előbb nevettek rája, de most általán megpróbálják.

Eljegyzés. Roheim Friderika kisasszonyt, Roheim Károly bezdáni nagybirtokos szép leányát, eljegyezte Augenföld József, temesvári nagybérlő.

Szabadkai csőd. Kohn Ferenc, ellen. csőd-biztos Török Zsigmond, tömeggondnok, Heim Sándor február 14. Szabadkán.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter megkereste a belügyminisztert s nézete nyilvánítására kérte föl, vajjon kötelesek-e a közgazdasági előadók esküt tenni vagy nem? A belügyminiszter oda

nyilatkozott, hogy tekintettel az 1876. VI. t. cikknek a közigazgatási bizottság tagjainak kötelességeiről és felelősségéről szóló IV. fejezetére, mely a bizottságnak a törvényhatóság által választott tagjaira nézve csak azt rendeli, hogy ha a megbízatást elvállalták, kötelesek a teendőben eljárni, de tőlük hivatalos esküt nem kíván, részéről is hozzájárul a kereskedelmi miniszter átiratában kifejezésre talált azon nézethez, hogy a rendes hivatalnokok és tisztviselők kategóriájába nem tartozó közgazdasági előadók sem kötelezettek hivatalos eskü letételére.

Palágyi Lajos, az óbecsei illetőségű új fővárosi poéta, kinek minap s ma is nem egy sikerült költeményét van szerencsénk bemutatni, kéri mindazokat, kik kiadandó versfüzetét megrendelni óhajtják, küldjék el a pénzeket s aláírási íveket január végéig Gall Dániel urhoz Budapestre (Lipót-utca 46. sz.)

A bács-madarasi polg. olvasó egyesület alap-szabályait a m. kir. belügyminiszter a bemutatási záradékkal ellátta.

Beküldetett. A másik helyi lap mult számában egy igen komikus de azért komoly célzású közlemény jelent meg, melynek komolyságát azonban bator vagyok kétségbe vonni s azt hiszem, hogy a beküldő urnak ugyancsak működhetett phantasiája midőn sorait írta. Reflektálni is csak azért tartom érdemesnek, mert abban két köztisztviselőben álló városi tisztviselő van pellengére állítva. Azt vagyok bator ugyanis megjegyezni, hogy nem az örvézetű jött be a hivatalba két szuronyos konstablerrel a rablóknak elfogására, hanem egy konstabler tekintett be az ajtón, azt hívén, hogy az este tisztogatni szokott szolga felejtette éjve a lámpát. A benne levő urak pedig éppen nem ijedhettek meg, mert a pénztári évszám munkálatokkal voltak elfoglalva s így talán félni okuk nem volt. Ami pedig beküldő ur abbéli gúnyos kérdését illeti, hogy évközben mikor szoktak az ottani urak 7 óráig ott maradni, arra azt felelem, hogy ez csak az illető urak s egyáltalában a városi pénztár rendes munkálkodásairól tesz tanúságot, nem lévén ily kénytelenek a hivatalos órán túl is dolgozni. Jellemző a másik helyi lap eljárása, mely köztisztviselőben levő egyének jellemébe enged gázolni, mielőtt maga tudomást szerezne az ügyek állásáról. Ha nem ily személyi jellegű volna támadása, ezt is, mint a többi hasonló, hallgatással kellene mellőznöm. B.

Irodalom.

Vidéki lapok irodalmi rovata.

Egy journalista a „Nemzet“ 843. (január 6-iki) számának mellékletén felhívja a szerkesztők figyelmét egy föltéte érdekese és megszívlelésre méltó hírlapirodalmi jelenségre, mely legújabbán járványá kezd fajulni, kivált a vidéki sajtóban. Cikkez komoly aggodalmának ad kifejezést a vidéki sajtó amaz abnormalis eljárása fölté, mely idővel egyes lapok életképességét, létjogát megsemmisíti és azokat a fővárosi nyomatos korrespondentiák, újság- és könyvrevüklamok nyilvános üzérkedési piacára aljasítja. Különösen az irodalmi rovatokra, mint a baj legpragmansabb bizonyosságaira utal, melyekben az írói élet egy-egy fölmerülő terméke, a tisztességes könyvismertetés külszina alatt, mint a budapesti vállalkozók és lapkiadók elleplezhetlen önérdéke rejtőzik.

Közismert tény, hogy a redaktori hivatást — hivatalnak, kenyérpályának veszik, melynek erkölcsi célja mindjobban kockára van téve az által, hogy boldog-boldogtalan, kinek a megélhetésben hitele veszett, asztalhoz ül és (esetleg) a szabó-ollót szerkesztői ollónak nevezi ki; megmutatván a módot, hogy lehet a mesterségből — művészetet csinálni. Posztója — ugymond — akad itt is elég, hisz mi másra való volna a fővárosi sajtó rengeteg produktuma, mint a nyírásra; miből aztán szab olyan ruhát, a milyen neki tetszik; beleakasztja a t. olvasóközönség nyakába és lelkiismeret-furdalás nélkül gyönyörködik annak kénytelen-kelletlen újság — élvezetében, (ha az az újság elavult is már a papirkosarak lomtarában.)

Igy lesz pálya a lapszerkesztés, melynek megvannak szintén a maga diplomaciai cselofogásai, megvan a maga politikája.

A fővárosi kiadók spekulatív szelleme most már oda hat, hogy e politikának, — mit úgy sem nehéz megismerni — minél bensőbb érdekeltje legyen és titkos oppozíciójával a lap egész terét a maga részére biztosítsa. Küld neki halomszámra előfizetési felhívásokat, „nagy“ nevetek, tartalom gazdag cikkeket, olcsó árakat. Igazán botrányos az az ostrom, melylyel a redakció ajtaját minduntalan döngetik.

A jámbor szerkesztő aztán, csak hogy megszabaduljon tőlük (hiszen tisztelet-példányt is — ígérnek), közli a reklámot, még jobban agyba-főbe dicséri az új vállalatot, veri a nagy dobhoz a kicsit is és csak a szerencséje, hogy a könyvületes publikum, (mely sokszor szivesen lemondana nagyerdemességéről egy kevés nyugalom árán --) nem veszi igénybe az ő — felelősségét.

A tisztelet-példány meg kell, mert hogy élne meg a szegény vidéki sajtó fővárosi lapok nélkül?

No hát mi sem mondjuk, hogy megélhet, de igazságos mértékűll állítjuk föl egy vidéki lap életképességének azt, hogy mennyire kapkodik a könyvomatosság, reklámok után és hogy az irodalmi kufárság szózatainak helyét enged-e az „irodalom“ becsületes rovata alatt, vagy pedig a közönséges hirdetések között?

Nem helyteleníthetjük mi sem, hogy az „olyan“ irodalmi rovatokat financiaiis megbírságolás alá vegyék, ép úgy, mint akármely más hirdetés.

Eppen kezünk ügyébe akad a „Baja“ új évfolyamának 1. száma, mely alig ad valamit a maga erejéből, lévén vezércikke (Reformok az életbiztosítási üzletben) a „Magyar Pénzügy“-ből kivéve; tárcája (Kolozsvár 1882-ben) a könyvomatosság; a „Csarnok“ (Regényirodalmunk) is pesti töltelék. A többi „különfélésség“ hirdetésképpen hozza a magyar gentry lapjának, a „Szemlé“-nek, „Magyar Salon“-nak, „Magyar Háziasszony“-nak, „Képes Családi Lapok“-nak stb. reklámjait. Hol itt a „Baja“? Hát a — cimben.

Csak addig lehet valamely vidéki lap önálló, jogosult, míg a felülről megindult s mindenfelé jobban-jobbán tért foglaló centralisationalis áramlatok ellen biztos menekvést talál megyéje határain belül; míg el nem téveszti szeme elöl a megyét, annak életét, politikai és kulturális mozzanatait; szóval, míg a megye érdekeit föl nem áldozza az ország érdekeinek.

Mert az ország csak azt kívánhatja a megyének, amit — magának.

Híres mondás, hogy ki korának élt, eleget tett minden idők követelésének; igaz az is, hogy ki megyéjének élt, élt a hazának.

A vidéki lapok hivatva tükrezték szolgáltatni az ország partialis művelődésének, úgy anyagi, mint szellemi tekintetben.

Ennyit kapcsolatban a vidéki lapok irodalmi rovatáról

Mentsük meg az irodalmat a szédelgő lovagoktól, kik benne új — iparágat keresnek. g-7

A petrovszellői aljegyzői állásról.

A természet törvényei szerint, a jogot és igazságot védeni nem kellene, az ami jogos és igazságos, védelemre nem szorult és én mégis, most, hogy a tollat kezembe veszem, a sértett jog és a méltatlanul és igazságtalanul megvádolt személy védelmére kelek.

Hangzatosabb hangzatosabb szavakkal hangoztatjuk uton-utófélen a kvalifikáció szükségét és annak üdvös voltát, és mégis, ha egy, a kor színvonalán álló képzett és művelt egyén a községbe vetődik, hogy sok szenvedés és törekvés után némi kis existenciát talál on és hogy a szerény fizetés mellett családot is alapítson, akkor azt az egyént csupa önzésből, minden néven nevezendő uton és módon, minden ok nélkül addig kell üldözni, míg elveszítvén munka kedvét és fordorkodó utakon talán csekély existenciáját is, családijával együtt a proletárság posványába nem süllyed.

Ily üldöztetésnek van kitéve községünknek már két ízben, mondhatni mindkétyszer egyhangulag megválasztott aljegyzője.

Hogy azonban tollamat talán akaratlanul is epébe ne mártsam, vagy hogy az ezen ügyben szerepet játszó személyeket távolról se sértsem, elmondom a dolog történeti részét minden fázisain keresztül.

A petrovszellői aljegyzői (akkor még segédjegyzői) állás a községi képviselő testületnek 1879. évi szept. hó 20-án tartott közgyűléséből 84. sz. alatt hozott határozatával 400 frt évi fizetéssel rendszerezett; — mely határozat Bács-Bodrogh törv. egyesült megyék törvényhatósági bizottságának 1879. évi szept. hó 30-án tartott rendes évnegyedes közgyűlési jegyzőkönyvéből 488. sz. alatt hozott határozatával helyben hagyatott, tehát az állás rendszerezése kimondott.

Ezen határozat alapján lett községünk jelenlegi aljegyzője, mult 1883. évi november hó 20-án tartott rendes közgyűlésben, a jegyző ajánlata folytán 23 szavazattal 2 ellenében megválasztva.

Ezen választás ellen, azok, akik aljegyzőnknek a községből azon okból kiirtani szeretnék, hogy saját önző céljaikat érjék, felebbeszéssel éltek; mely felebbezés Bács-Bodrogh megye törvényhatósági bizottságának 1884. évi július hó 3-án és utána következő napján tartott rendes évnegyedes közgyűlésben tárgyalás alá vétetvén, a választás forma hibák miatt 565. sz. alatt hozott határozattal megsemmisített és a pályázat kihirdetése és a választásnak a járási szolgabíró elnöke alatti megejtése mellett elrendeltetett.

A járási szolgabíró a pályázatot 3650/k. ig. év. 1884. szept. 25. napjáig kitűzött záros határidőre ki is írta, mely pályázatot a megyebeli összes járásokban a szokásos módon kellőképpen meghirdetett, az üresedésben volt állásra öt egyén jelentkezett.

A pályázati határidő lejárván, a járási szolgabíró a választást 1884. évi október hó 17. napjára tűzte ki.

Mely napon a képviselő testület összeülvén, a választás a járási szolgabíró elnöke alatti a törvényhatóságnak 565/k. gy. év. 1884. sz. alatt hozott határozatában foglaltak szigorú betartása mellett megejtett, mely alkalommal községünk jelenlegi aljegyzője másodszer is egyhangulag megválasztatván, a hivatalos esküt a járási szolgabíró kezeibe nyomban le is tette.

És most! most a nyughatatlan lelkek vagy mély tudatlanságukban, vagy a gögös arrogancia által üsztökölve, ismét felfolyamodtak, még pedig ha alapos az értesülésem, az állás megszüntetéséért.

Mi epezen nyugodtan várjuk a törvényhatóságnak ez irányban hozandó újabb határozatát §. 4.

Ujvidéken, 1885. évi jan. hó 8.

A tanköteles gyermekek összeírása oly fontos tényező, hogy enélkül népneveltetési nyilvántartás nem is képzelhető.

Ezen összeírást nálunk a városi hatóság közegei által teljesített. Mennyire könnyelműen járnak el ezen közegek a tankötelesek összeírásánál, annak bizonyításul szolgáljon a következő tény és adat:

Minden évnek december havában a tankötelesek összeírásáról szóló lajstrom a tanítók közt köröztetik azon célból, hogy ezek az összeírást felvételi naplójukkal egybeahasonlítsák és így aztán meg tudható, vajon hány tanköteles nem látogatja az iskolát.

A folyó tanévben is köröztetett az összeírás a tanítók közt. Ez alkalommal azonban nagyon szomorú és megdöbbentő tény volt észlelhető, miután számos Ujvidéken született 6 éven felüli gyermek az összeírásban felvéve nem is volt. Így pl. a belvárosi fiúiskola I. oszt. tanítója felvételi naplójából 46 mond negyvenhat oly gyermeket kiirt, kik az iskolát tényleg látogatják, 6 éven felül állanak s kik az összeírás lajstromokba felvéve nincsenek. Az illető tanító több szülőt megkérdezett, vajjon mi lehet az oka annak, hogy gyermekeik az összeírásban felvéve nincs, — és azt a feleletet nyerte, hogy az illető összeíró házuknál meg sem fordult.

Igy a többi közt Kaltner tanítónak 2 gyermeke látogatja az iskolát, — egyik 9, a másik 7 éves;

egyik sem fordul elő az összeírás lajstromban, — hasonlóképp Fischer tanítónak 2 tanköteles gyermeke sincs felvéve.

Az összeírásnak többi hiányairól szólni sem akarok, — henem annyit állíthatok, hogy ezekből következtetve az egész összeírás egy fagarast sem ér!

Hogyan néz ki majd ezek alapján a statisztika? Dicsőséges állapotok!

A helyben megjelenő „Zasztava“ című szerb lap megváltoztatta az irányt, illetve régi irányához visszatért.

A „Zasztava“ tulajdonosnője Miletics Milica (a nagy próféta leánya) egyik legutóbbi számban tudatára hozta a „Zasztava“ olvasóinak, hogy jóllakott már Bekics szerkesztővel, miért is szerkesztőt váltott, aki majd a beoskerkeki (hazaellenes) program alapján szerkesztendi a „Zasztava“-t. Ezen új szerkesztő Tomics Jasa leendő.

Ugyanis Tomics Jasa, műegyetemet be nem végzett hallgató, a szó teljes értelmében, ki tanulmányait Svájcban és Németországban folytatta, azonnal bemutatja magát és az irányt tudatja, melyben a „Zasztava“-t szerkesztzeni fogja. Programja: az összes szerbség szövetezése a közös (?) ellenség ellen. Munkájában segíteni fogja Nancsics Lázár, verseci illetőségű, a „Srbstvo“ eddigi szerkesztője, Nancsics Lázár, orvosnövendék, socialdemokrata.

A „Zasztava“ 200. számában u. i. Nancsics az omladinához cikket ír, melynek minden szava véres forradalom. Emlékezteti az omladinistákat az olaszokra, az irredentára, aki sem a szuronytól, sem az osztrák akasztófától nem fél.

Igy hát a „Zasztava“ a véresszájú címet teljesen kiérdemelte s ha így folytatja, akkor majd dityiba kerül a tekintetes szerkesztőség.

Egynehány előkelő szerb egy új szerb lap kiadásán fáradozik. A lap irányja lenne a nagyikindai program; neve: „Naše doba“; szerkesztője: dr. Pavlovics István, helybeli ügyvéd. Aligha örvend majd ezen lap nagy életnek! Miután politikai lap, egy a szükséges övadékot dr. Vukicevics, helybeli ügyvéd és Radovanovics János, volt polgármester letették.

A „Srbsko kolo“ omladimista lap szerkesztőségét a felelősséget Dimitrievics Stevan vállalta magára.

A helybeli dalárda legközelebbi dalestélyét jövő hó 28-án az „Erzsébet“ szálloda nagytermében fogja tartani; programja rendkívül érdekes és egyáltalában új számokból álland.

A farsangi multságokat a helybeli jótékonycélnőgyelet nyitotta meg f. hó 10-én álarcos bállal.

Schäffer Károly, helybeli tanár, tornaegylet szervezésén dolgozik; igen sok tagra számíthat majd ezen egyelet. r. l.

A SZINHÁZI KÖZYACSORA.)

Ezelőtt három hónappal erős fogadást tettem, hogy soha többet nem írok kritikát. Hiába ígért e lapok érdemes szerkesztője dupla honoráriumot — 2 drb kétgarasos szivart, meg két pohár 8 krajcáros pohár bort, — ő t. i. azzal szokta munkatársait honorálni — hajthatatlan maradtam. Kérdik, hogy miért? Hát már nem emlékeznek rá? . . . Szini kritikus, — énekesnő, aki majd olyan jól énekel, mint amilyen elragadóan tud mosolyogni, gyenge szív, kritika helyett nyilvános vallomás, — fuccs! — már t. i. a renoménak, 3 hétig mindég az isteni Iluskával boszantottak; s ekkor ünnepléses fogadást tettem, hogy soha többé kritikát nem írok. Pedig nem is voltam olyan nagyon szerelmes, hogy e szekeirozást megérdemeljem s ha voltam is, szombaton este egészen kiabrándultam, mert azt látva, amit ez estén a színházban láttunk, lehetetlen, hogy az ember meg ne feledkezzék a régi ideáiról. Fogadásomat azért megtartom, kritikát nem írok, mert a szépet, az elragadót, a gyönyört nem lehet kritikálni, azt csak bámuljuk és ha a meglepetéstől hozzá jutunk — méltatjuk.

Valamelyik élelmes színházi részvényesnek eszébe jutott, hogy a „színház (érted: a cselekvőségek fölös lege törlesztésére) javára jó volna valami olyan financ manipulációt eszközölni, a melyik egy kis apró pénzt is hoz a konyhára, meg a publikum is kap valamit, ha egyebet nem, a saját pulykájából egy darabkát 30 krért; (nem rossz eszme; én legközelebb egy jótékonycélnőgyeletet rendezek meggyengült financiaim kireparálására). Így született meg a közvacsora eszméje táncal garnirozva. De ne kutassuk a multság célját, ha a részvényesek jó üzletet csináltak, gratulálunk hozzá; mi is célt értünk — kitűnően mulattunk.

A pazarul kivilágított színház és termei már 8 órakor kezdtek megtelni. A háziasszony, Szemző Gyuláné urnó, szeretetreméltó előzékenységgel fogadta az érkezőket. 9 óra felé már zsufolóság tele volt a helyiség valóban olyan publikummal, a milyet rég nem láttunk Zomborban együtt. A felszolgáló hölgyek hármásával asztalunkint, mindnyájan festői kosztümben voltak. Birvalszkyné Maja, Czifrusz Margit, Millassevits Margit cigánylányok, Vukicevics Katinka, Jordán Fanni, Kalapsza Bella regatta kosztümben, — Tarnoveczky Szilárdné, Hrubí Váli, Wundszám Gizella magyar népviseletben, — Hauke Imréné, Fülöp Gizella, Trischler Nina cigánylányok, — Heintz Kálmáné, Kukula Mácsi és Szabácsi Karolin olasz jelmezben, — Zsuffa Vincéné, Szalay Eszti, Gfeller Mariska, Grütchen jelmezben, — Meicenné, Csongor Vilma, Prokopp Józsa lengyel kostümben, — Michels Gyuláné, Falcione Vilma, Weidinger Adél hálszárlányok, — Nagyné Lovich Aranka virágáru slány, — Michelsz Jánosné, Haméder Vilma, Gallé Gizella a tenger nyμφái, — Vuitsné, Babics Adél, Belanovits Milica hópehelykék, — Vojnich Imréné, Tessényi Vilma, Gerlinger Erzsike francia pórnök, — Drakulitsné, Stankovics Vidovicsa postás kosztümben voltak, ugyan e csoporttal szolgált fel a palánkai Nagy Miska bácsi kedves lánykájá, Fanni, nem kosztümben

*) Kénytelen a szerkesztőség megjegyezni, hogy miután a t. rendezőség őt sem a műkedvelői előadásra, sem most meg nem híván, illetőleg belépő-jegyet nem küldvén, ignorálta: csak a költséget adná vissza, ha a mellőzésével rendezett közmultságot dettó mellőzné. Azonban nem akarunk még provokálva se olyan magyarázatot engedni magunk ellen, amint az rendezőség e kétszeri — talán celzatos? — mellőzésével, maga ellen támasztott. Mások í ánt figyelmesnek lenni: önmagunk iránti kötelességünk. Szerk.

ugyan, de igen elegáns toiletben, — Mihályi Jánosné, Lovász Aranka, Kekk Emma, Kovács Jozefin, Mihályi Bella orosz pórnök.

Ha valakit kifelejtettem volna, az illető sziveskedjék számomra posta fordultával egy — megcibálást küldeni.

Ki volt a legszebb . . . ? Uram Istenem! Kérdezzék tőlem, mikor lesz Zombor gázlakó kivilágítva, mikor nem alszik el a helybeli színház jeles gázlángja, mikor kerül meg a poszkiszli, mikor jön el hozzánk a római pápa bunyevác prédikációt tartani, s más abszurdum dolgokat, — megmondom, de e kérdésre képtelen vagyok válaszolni; mindnyájan gyönyörűek voltak, a kosztium mind eredeti és elmés volt. Látott-e már valaki szebb lányokat, mint a két Margit, meg örök tavasz gardedámjuk volt, vagy mint a jövendőmondó cigányasszonyok, (egyik ugyan kutyába sem vette kérésemet, hogy mondana nekem is jövendőt, de nem torolom meg, hölgyekkel nem szokás párba-jozni). Igen sikerült volt a Grütchen, a magyar, olasz, lengyel, orosz, tenger, hópehely, pórtás, regatta, halász, a virágáru slány kostüm.

Az estély vacsorával kezdődött. Ilyen vacsorát csak az olympus lakói szoktak — nem enni, — de élvezni! Te halandó, aki elég szerencsétlen voltál ez estén ott nem lenni, képzelj magadnak egy nagy fényes termet, ahol búbajos zene mellett 50 valóságos angyal etet és itat ambrával meg nektárral; ha elég fantáziád van ezt elképzelni, úgy lesz némi homályos sejtelméd e vacsoráról.

Vacsora után a színház helyisége táncteremmé alakult át; Sándorék tüzes nótáin járt a csárdás. Statisztikai adatok kedvéért megemlítem, hogy volt drájschritt, polka, meg négyes is, az első négyest vagy 60—70 pár táncolta. Reggel 6 óra tájban kezdünk lassanként hazaszállingózni, hogy még az nap ismét összegyűljünk — kármentőre. E másodnap multság oly népes oly kedélyes volt, hogy beillett volna „első napinak“.

Nem mulaszthatom el, hogy elismeréssel ne adózam azoknak is, akik a multságból nem vették ugyan ki részüket, de annál többet fáradoztak, értem a rendező hölgyeket és házi kisasszonyokat.

Vidékről jelen voltak Szemző Mátyásné, Sztankovicsék, Fülöpék, Lebachék, Weindlék, Nagykék és még számosan. A páholyokból is díszes közönség gyönyörködött a jökedvű fiataliságon.

Most pedig engedjék meg kérem, hadd fekszem le egy kissé, fáradt, mámoros vagyok. Dél van! Jó éjt!

De Zs.

KUKORICA-FOSZTÁS.)

Ez a telhetetlen féreg — az ember — úgy kifosztogatta már mindenből a jóságos természet nagy tárházát, mint annak idejében a rablók a soroksári postát. Össze-vissza szurkálva testét ásóval, kapával ennek a birkatürelmű földnek — kikaparva belőle az enniavolt, leszedte róla a rajtaválóját az utolsó darabig, ott hagyta meztelenül a közelgő tél hidegének. Bizony haláltanság, de hát embertől mit lehet egyebet várni?!

Most ott didereg szegény föld, hajnali dérral mosdik s mostoha, őszi napsugárban törülkőzik és dideregni fog mindaddig, míg a könyörületes egék meg nem szánják s nem adnak rá ruházatot, szép fehér takarót, csillogó hópaplant. Azt magára huzva, olyan édesdeden alszik aztán, mint a megfűrésztött lelkiismeret, melynek nincsenek zavaró álomlátásai.

Még ezelőtt pár nappal imitt-amott széles táblákban állottak a kukoricák megviselve, megtépve szél-től, esőtől, vihartól; búsan csiggeszték alá fejüket, mint nagy manőver végén a bakancsos katonák. Most ezek is eltűntek már a határról, bajszos csövek halomban hevernek mint megannyi hulla, színben, fészterben, udvaron, nagy lelki öröme a mangalicáknak, melyeknek kebelvágjuk nemsokára betelik, ábrándjaik valóra válnak. — Olyan kedélyes rőtögéssel kerülgetik egy-egy benkoszton lévő ártány a kukorica rakást, mintha csak azt mondaná: „Jaj de régen vártalak eszemadta!“

Ho hó mélyen tisztelt Südő! sorja van a dolognak. Előbb ezt meg kell tisztogatni a hajától, aztán a padlason egy kissé megszáritani, lemorzsolni s úgy a drága egészség minden veszélyeztetése nélkül láthatnak majd hozzá a disznó karok és rendek.

Hát csak türelem ti nagyreményű mangalicák! Bizzuk a dolgot a Panka szolgálorá, ő jobban ért hozzá. Ime már most is beszaladta a félvárost, hogy jöjjenek estére fosztóba, nagymérvű öröme van az ő cselédi kebelének a felett, hogy náluk estére „társaság“ lesz. Mert minden kukorica fosztó helyet bátran el lehet nevezni szolgálok és kocsisok kaszinójának.

Alig hogy lebillent a nap a nyugoti égről s fekete hálóköntösét magára vette a város: kezdenek gyülekezni a hivatalosak, odatelepednek a kukorica halomra s rátermett kezükben foly a munka, egymás után vetkeztetik le a sárga ruhás csöveket. Az élénk vihanolás kihallik az utcára s mind többeket csal be. Olyik legény előbb benéz az ablakon, vagy a fészter körül rekognosciroz, hogy vajjon ott van-e az ő szivének a fosztogatója, mert különben egy határ kukoricáért sem tölti el a féléjszakát. A gázda hozozgatja őket, hogy hát danoljanak már, de azok előbb a napi kérdéseket tárgyalják meg keresetlen őszinteséggel és Zimándi-féle stílusban. Beszédjükből nyilván van, hogy ők a „Pesti művelt társalgó“-t sohasem olvasták, de hát nincs közöttük jámbor Péchy Tamás, hogy rendre utasítanák őket.

Fájdalom, a mi népünk — főleg annak csoperedő része — virtusnak tartja a mosdatlan beszédet s mikor maga szóróval van együtt, akkor a szemérem rá nézve nem létezik.

Ime az öreg Gergő bácsi is megbotránkodik azon a viselkedésen, amit ismétlő iskola köteles fiuk és lányok elkövetnek, pedig ő kelme láthatott elég illetlenséget, mert katona korában bejárta az egész Talián országot. Igaz-e Gergő bácsi?

— Aszondom.

— Hát emlékszik-e még azokra az időkre?

*) Elkésett ugyan; de a jó sohase késő. Szerk.

— Jobban, mint a születésem napjára. Szép állapot volt az, kár, hogy vége lett. Akkor még voltunk huszárak; a mennybéli angyalokból sem került volna kiülből regiment, a mai lovasság már csak subick.

— Hát csak szép ország az a Taliánország ugy-e?
— Ha szép-e?... Olyan városok vannak ott, hogy a gróf ur pádimentomos szobája nem tisztább, mint azokban az utca. Aztán mekkora házak! Egy zászlóalj katonaság meg se kottyan bennük. Majlandban olyan magas a torony, hogy ha az ember 9 óra-kor fölnez: punk 12-öt üt az óra, mire tekintete a torony tetejébe ér. — Mit röhögsz te Peti gyerek?
— Hiszen akkor a torony teteje eléri a napot is?
— Nem voltam rajta, de úgy tartom, hogy nem messze lehet tőle.

— Aztán van-e ott kukorica?
— Ha van-e? Meghiszem azt. Olyan kukorica van ott, hogy a trombitás sem látszott ki belőle, pedig 16 markos lovon ült, aztán kétszer megszedik egy esztendőben, mert kétszer megérik.

— Hát olyan meleg ország az?
— Ha meleg-e? — Aszondom. Láttam, mikor lógeresztünk, hogy a paraszt ő szekapartja a homokot a bőgre körül, a homok olyan forró, hogy a bőgrében felforrálja a paszulyt. — Ne nevéss te Peti!

Az öreg elmesélte már unos-untig az ő katona korából, lóditna is egyet, egyet, mert hát nem azért volt huszár, hogy az igazat olyan együgyűen mondaná meg. Csak akkor mozdul még meg ereiben a nyugalmazott vér, ha Talián országról beszélhet. Egyébként olyan rom már az öreg, a kinek csak multja van. Kopasz homlokán annyi az ér, mint novemberben a falevelen, nem messze lehet már attól a nagy álomtól, melynek nyoszolyáját koporsónak nevezik.

Mondom, elmesélte huszár dolgokról, de Juci néni is követeli a maga jussát a „beszéd és értelem gyakorlatok”-ból. Már kétszer is kérdezte, hogy Hudák Kati mi or esküszik, de nem kapott feleletet rá, mert a suhancok rágyújtottak Csicsónéra. — Ugy jó az, dal és beszéd vegyest. Ugy lenne jó, ha tisztességesen nó-táznának, de az megint egy rossz tulajdona a kerges marku ifjuságnak, hogy úgy ordít éneklés közben, mintha egy pusztabeli Behemóth szorult volna mindeniköbe.

— Hát nem hallotta Juci néni, hogy Hudák Kati beállt szolgálni az indszellérhez?

— Né te, hát Gacsáj Pista nem vette feleségül? hiszen annyira magába veszejtette azt a leányt, hogy azt hittem, már azóta összekerültek.

— Mikor látta Juci néni a legényt?

— Hadd lám csak, ... a' bizon mikor a buzát érleli a Jézuska, akkor voltam az ináresi malomban, ott találkoztam a Pistával, akkor dicsekedve mondta, hogy a mi falunkból fog nőszülni.

— De nem tette. Kati szegény lány, s a Pistának utjába akadt a gazdag majoros leánya s azzal tette össze a kenyerét.

— Hogy törje fel a tenyerét minden ajtó kilin-cse! Így megcsalni egy leányt.

— Bizon a Kati először a kúba akart ugrani, mikor megtudta, csak nagy nehezen lehetett megju-házítani.

— Azért kérdeztem galambom, mert ez a Kati a csöppentésig hasonlít az aranyosi volt számadónéhoz, a gonoszhoz.

— A ki a tömlőben halt meg? Mondja el azt Juci néni, — sürgetik innen is, onnan is.

El is mondaná, de a gazdasszony egyet-más enni-valót hozott munkásai számára, már pedig az evés elébb való még az aranyosi számadóné történeténél is. Azt mondja egy filozófus, hogy: „A jó evés a legjobb mulatság, a jó étvány a reménynek legboldogítóbb faja s a jóllakott gyomor a legmegnyugtatóbb emléke egy bevégett jócselekedetnek.”

Persze, hogy a fiatalság egymás kezéből kapkodja el a főtt kukoricát, burgonyát, szilvát sat., miből támad olyan esetpaté, aminő csak a kínai partokon lehet mostanában. Lábbal való gyengéd megintések, szabadkézi nyaklevesek osztogattnak jobbra is, balra is. Az egész fosztó közönség hadi lábón áll egymással s nincs az a berlini konferencia, amelyik igazságot tudna tenni köztük.

Az öreg Gergő rájuk szól, hogy ne veszeküdjenek már, aztán mutató és hüvelyk ujjá combjával végig törli a bajuszát s nagy tempóval rágyújt. Az ő szavára azonban még nem hallgatnának el, hanem Juci néni kezd beszélni s az már valami.

— Bizon szép asszony volt lelkem, nagyon szép. — Nem is asszony volt az, hanem maga a kivánság. — Hej de nagy átok, ha szegény cseléd embernek szép felesége van!... Az aranyosi grófok gazdag emberek, ismerik a fehér népek lelke vágyát, szeme kívánságát. — Mit tudta azt a számadó, hogy honnan kerül az a sok csecse-bece?... Ugy szerette azt a gonosz asszonyt, mint a lelke közepét. — Hej, de nem érdemelte, — a gyalázatos!... Egész nyáron annyi hasznát sem lehetett venni az asszonynak, mint egy vasatlan bicska nyélnek.... Nem bizon, mert a grófok akkor odahaza voltak....
— Mese ez, Juci néni? — kérdi az együgyű Verka.

— Az, galambom Veronkám, az, — mese. Az öreg asszony nagyot sóhajtott, vézna ráncos kezeivel mintha valamit morzsolt volna szét ott a szeme környékén. — ... Nem is neki való volt — folytató az-tán — annak a jó, szelid embernek... Vagy csak azért, hogy kivégezze, — hogy ne legyen az isten-telenek nyugodalma soha!

— Szegény cseléd ember engedelmességni tartozik, azért fizetik... Egyszer aztán a' történt, hogy a számadót — lelkem Gyurimat, — sóhajtá hozzá halkán — letették a grófok a halmaji pusztára, rendbe hozni ott a juhokat... Le a negyedik vármegyébe. Mit tudott tenni? engedelmességni kellett. Az a gonosz pára azt mondta, hogy minek mennének el mindenestől, ő itt marad, úgy is vissza jön onnan a számadó, ha dolgát végzi.

— Vissza, de mire?!!
... Azután eltelt pár hónap, az asszony szive alatt dorozta a büne virágát — Eppen ilyen szomorú őszi idő volt, nehézköd fityegett a fák meztelen ágairól... A Zsófi — a gyalázatos — valamit kendőbe rejtve sietett a rétalji dűlőn, hátra-hátra

nézve, mintha üldözne... Oda ért a Sulyom halmon lévő kereszthez... a Krisztuska keresztjéhez. — Ott kitakarta a kendőben lévő ártatlant — az eső is szitálózott a ködből — ráhullott a kicsiny arcára és az sírni kezdett. — Hiszen élő mai napig is Szálka Erzsók, a bába asszony. — A sánc oldalába kezeivel vájt egy kis üreget — nem nagy kell egy akkora csepp léleknek — Oda tette a síró kicsinyt, földdel bekaparta, gazzal betakarta ott a Jézus Krisztus szeme előtt... A vadállat!...

Mintha ki nem tudódnék az, amit kettőn látnak: maga az Isten, meg a Jézus Krisztus?! — Az öreg asszony nagy lélegzetet vesz s kócos haját igazgatja. — Azán a' lett, hogy harmadnapra elvették a törvényre bábustal együtt, bezárták a fehérvári tömlőbe. — A számadó, a Gyuri mikor haza jött, föltordult vele az egész világ. Az ő nagy szerelménél még volt valami nagyobb is: az ő nagy szegénye. Egy téli hajnalon felakasztotta magát a pajta gerendájára. — Mi atyánk Isten!... az a ringyó meg kiadta paráját ott a fehérvári tömlőben... Verje meg az átok még a föld alatt is!... Két kezébe rejtj arcát az öreg asszony s vastag könnyei folynak arca barázdáin.

— Juci néni mért ri? — kérdi a bamba Verka.
— Csitt te locska-fecske — sugják neki. — Az az asszony a Juci néni meny volt, a számadó meg a fia.

A gyertya álmosan pislog, kívülről hallatszik a Sajó kutya nyöszörgése. Az ég lámpásai — a csillagok — diderege ragyognak, a kukorica is fogyatékán van... Csendes jójácát kívánunk!

Kajabusz.

Nyugalom.)

Megúntam ezt a zürzavart,
Derűt-borút, csöndet-vihart,
Ez örökös lőtást-futást,
Felülkerülést, lebukást,
Megúntam a küzdelmeket,
Nyugalom után epedek!

Hisz testem oly törött, beteg,
A sok dúló harc törte meg,
És lelkem olyan lankatag,
Föl nem repül, alant marad,
Letört a szárnya: képzelet,
Nyugalom után epedek!

S haj, lángom is ellobogott,
S csak paraszat s hamút hagyott,
Az őszi szél hiába fú,
Föl nem lobog parázs, hamú,
Hisz fényük egyre kevesebb,
Nyugalom után epedek!

Igen, nyugodni akarok,
Nyugodni, hol szél sem susog,
Szél sem susog, falomb se reng,
Az ágon víg madár se zeng,
Hol remény, kétség nincsenek,
Nyugalom után epedek!

Palágyi Lajos.

Szeretömhöz.

Szerelmes vagyok, érzi lelkem
A szerelemnek illatát,
Fejem nehéz, és rajta olykor
Szokatlan eszme villan át.
Egész valóm megittasulva,
Ha csak real is gondolok,
Hány szívbe' megcsalódtam én már!
Te benned ugy-e nem fogok?...

Hideg szobám, nincsen befűtve,
Jeges virány az ablakon...
Borong az alkony árnya, szívem
Halotti csöndben altatom...
Te jósz és im rideg lakomban
Meleg tavaszfény mosolyog,
Hány szívbe' megcsalódtam én már,
Te benned ugy-e nem fogok?

Ha titkon ellep szunnyadásom,
Lehajtom fáradt fejemet,
Te csintalan fölém hajolsz és
Ajkaddal ajkam illeled.
Pajzán kacajjal üződ álom
És ellenállni nem tudok,
Hány szívbe' megcsalódtam én már,
Te benned ugy-e nem fogok?

Incelkedésem nem birom már!
Egészen átadom magam...
S a tulvilági kéj hevében
Csókunk malasztja megfogam.
Keblemre dőlsz, oh Múza és én
Egy édes, szent dalt dalolok,
Igy esküszöm örök hűséget
Hogy mást szeretni nem fogok!

Völgyi Gusztáv.

*) Mutatvány a szerzőnek sajtó alatt levő verskötetétől, melyről már bővebben megemlékeztünk s melyet itt ismételtlen ajánlunk a megye tisztelt közönségének figyelmébe.

Legujabb.

Távirat. Apatin, jan. 12. reggel 9 óra.
Szavazás vasárnap esti 11 órakor fejeztetett be. Jegyzőságre Jellmann 443. Balassa 317, Gillich 188, Marekovits 163, Radovsich 134 szavazatot kapott. Jellmann és Balassa között a döntő szavazás hétfőn reggeli nyolckor kezdődött.

Apatin, hétfő déli 2 óra. Szavazás megtart késő estig, Jellmann megválasztatása biztosra vehető, mert eddig 422 szavazata van, Balassának csak 168.

Apatin, hétfő, 1/2 7-kor este. Jellmann József 967, Balassa 345 szavazatot kapott, így Jellmann 622 szótöbbséggel apatini jegyzővé választatott.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

HIRDETÉSEK.

Célközönségi felhívás

„BORÁSZATI LAPOK”
és a
„MAGYAR KERTÉSZ”
című képekkel illusztrált lapokra.

A „Borászati Lapok” a XII. évfolyamot érték el s nélkülözhetetlen kalauzát képezik a magyar szőlőművelés és borkészítés közönségének. — Ez évben a lapoknak előzetes ingyen kapják a „Magyar kertész” mellékletét egész év 4 forintnyi előfizetési árral. — A „Magyar kertész”-re, — mely a közönségi íráskörök s befizetés közönsége s mely a kertészet minden jövedelmezőbb ágában igen hasznos s gyakorlati közleményeket tartalmaz — külön is lehet előfizetni évi 2 forinttal. — Az előfizetési pénzek Molnár Istvánhoz, a budai allami vincellerkepezde igazgatójához, mint szerkesztőhöz (Budapest, vizivárosi posta) küldendők. Mutatványszám kívánatra küldeték.

4506. sz. Árverési hirdetmény.

A zombori kir. ügyészség végrehajthatónak Grosz Henrik zombori lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 100 frt pénzbüntetési tökéketelés, 4 frt perbeli, 2 frt 50 kr. végrehajtási már megállapított és a még felmerülendő költségeknek kielégítése végett az 1881. évi LX. t. c. 144. §-a alapján és a 146. § értelmében, a zombori kir. törvényszék területén levő, Zomborban fekvő, a zombori 1661. sz. tjkben Grosz Henrik nevében álló A. f. 2. sor 20760—61. hr. sz. 9 hold 1566¹⁰/₁₂ ölnyi szántó 1604 frtban ezenel megállapított kiküldési árban elrendeltetik.

Az árverés megtartására határidőül 1885. évi március hó 5-ik napjának délelőtti 9 óraja ezen kir. tkvi hatóságnál, illetve a kiküldött hivatalos helyiségében tüzetik ki.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10⁰/₀-át, vagyis 160 frt 40 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett ártóllyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 5 ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételár két egyenlő részletben és pedig az első az árverés napjától számítandó 30 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt minden egyenlő vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6⁰/₀-os kamatokkal együtt az 1881. évi december hó 6-án 39415/I. M. sz. alatt kelt rendeletben előírt módon a zombori kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíthatni.

Zomborban, a kir. törvényszék telekkönyvi hatósága 1884. évi november hó 13-án. Grosschmid Gábor s. k., kir. trvszéki elnök helyett. Dr. Millássevits s. k., trvszéki jegyző. (P. H.)

A Jankováci első önszegélyző-szövetkezet
1885. évi február hó 1-én délután 2 órakor
a r. kath. fiú-iskola helyiségében
RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉT

tartja, melyre a szövetkezet tagjai tisztelettel meghívtnak.

A közgyűlés tárgyai:

- I. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről.
- II. Az igazgatóság és felügyelő bizottság által megvizsgált mérleg beterjesztése s ennek jóváhagyása, úgy az igazgatóság és felügyelő bizottság felmentése a felelőség alól.
- III. 12 kilépő igazgatósági tag és 5 póttag választása.
- IV. A felügyelő bizottság 5 tagjának választása.
- V. Az alapszabályok módosítása, a 18. és 19. §-at illetőleg.
- VI. A „Jankováci első önszegélyző-szövetkezet” felszámolása, illetőleg takarékpénztárrá átalakulása; ez esetben az 5 tagból álló felszámoló-bizottság megválasztása.
- VII. A takarékpénztár megalakulása.
- VIII. Esetleg indítványok tétele.
- IX. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére 2 tag választása.

Igazgatóság:

Igazgató: Boromisza Tibor. Aligazgató: Lövy Sándor. Igazgatósági tagok: Madzinyi János, Gyetvay András, Nagy Pál, Bobár Dezső, Blau Ignác, Horváth András, Pető János, Fischer Mór, Édes Imre, Bolezár István, Fenyvesi Ferenc és Mészáros Péter.

Új választás lesz: Lehoczki Pál, Brachfeld Zsigmond, Hutovics Adalbert, Dohány Ignác, Mészáros Mátyás, Kovács Mihály, Szakáll József, Szarvas Ferenc, Zámbo Sándor, Kuthy Mihály, Kovács Antal és Csinesák Mihály helyett, kik azonban az alapszabályok 41. §-a szerint újra megválaszthatók.

Jankovác, 1885. január hó 5-én.

Boromisza Tibor,
igazgató.

A „Jankováci első önszegélyző-szövetkezet”

VAGYON. **VAGYON MÉRLEGE AZ 1884-İK ÉVRŐL.** TEHER

Pénztár számla készlet	720 10	Tartalék tőke számla	1609 26
Idegen váltó számla (3 aláírás) 391 drb.	62347 —	Hetibetét számla 2380 részlet 32 frt	
Magán váltó számla, könyvecskékre		98 krjával	78492 40
332 darab	22275 —	Kamat számla, átmeneti	1340 —
Betáblázási kölcsön számla 5 drb.	1650 —	Tartalék külön számla (a kincstár füg-	
Ingóságok számlája, feltár szerint	270 —	gőben levő adókövetelése)	450 —
Hetibetét számla, hátralék	170 70	Tartalék tőke számla 27. §. szerint	393 54
		Hetibetét számla, 6% kamat	3966 98
		Hetibetét számla, nyeresemény, osztalék	1180 62
			87432 80
	87432 80		87432 80

Jankovác, 1885. évi január hó 2-án.

Boromisza Tibor s. k., Lövy Sándor s. k., Hutovics Adalbert s. k., Brachfeld Zsigmond s. k.,
igazgató, aligazgató, pénztáros, könyvevezető.

Ezen mérleget és a hozzácsatolt számadásokat a törvény- és alapszabályok értelmében átvizsgáltuk, és a szövetkezeti könyvekkel összehasonlítván, annak pontos és rendes készítéséről meggyőződünk.

Jankovác, 1885. évi január hó 3-án.

A felügyelő bizottság:

Wzentek Lajos s. k. Dr. Holländer Adolf s. k. Morava Károly s. k. Stündl József s. k. Schöffner József s. k.

7785. sz.
kig. 1884.

Bács-Bodrogh megye hódásági járás szolgabírája.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye hódásági járása területén fekvő 4209, nagyrészt vagyonos német, egy szerbajkú lakossággal bíró Parabuty nagyközségben a községi orvosi állomás elhalálózás folytán üresedésbe jöven, ezen állomásnak Parabuty községében választás útján leendő betöltésére határnapul **1885. évi január hó 18-ik napjának reggeli 8 óráját** tűzöm ki.

A pályázni óhajtok felhivatnak, miszerint az 1871. évi 18. t. c. 74 §-a és az 1876. évi 14. t. c. 143. §-a értelmében s ezenfelül a magyar és német, esetleg a szerb nyelv ismeretét tanúsító okmányokkal is felszerelt kérvényeiket nálam bezárólag **1885. évi január hó 17-ig** annál bizonyosabban nyujtsák be, mert a később érkező folyamodványok figyelembe vételni nem fognak.

Az orvosi állás 600 frt készpénz fizetés, ezenfelül 35 kr. beteglátogatási és 20 kr. halottvizsgálati díjjal van javadalmasza.

A megválasztandó orvos kézi gyógytár tarthatására engedélyt nyerhet.

Hódásghon, 1885. évi január hó 3-án.

1—1 **Vissy József,**
szolgabíró.

8072. sz.
kig. 1884.

Zenta város tanácsától.

Pályázat

városi mérnöki állásra.

Zenta rendezett tanácsú városnál a képviselői közgyűlés 230. számú határozata szerint a mérnöki állás végleg üresedésbe jöven, ennek betöltésére ezen pályázat hirdettetik.

Pályázhat minden magyarországi okleveles mérnök, aki a földmérésen kívül a száraz- és vízépítészlet minden ágában képesített szakmájának önálló üzésére jogosított és legalább egy évi gyakorlatot mutat ki.

Ezen állással a város pénztárából évi 800 frt fizetés, a földmérésekért pedig lánconként külön mérésélt díjak élvezete van egybekötve.

A pályázók kellőleg felszerelt kérvényei legtovább **1885. évi január hó 14-ig** a városi tanácshoz nyujtandók be.

Kelt Zentán, 1884. évi december hó 29-én.

3—3 **Wuits Sándor s. k.,**
h. polgármester.

Zombor, 1885. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

238. szám.
jkv 1884.

Pályázati hirdetmény.

Elhalálózás folytán üresedésbe jött, 400 frt évi fizetés, 100 frt lakbér átalány és egyéb illetményekkel egybekötött községi kertészi állásra pályázat nyitattik. Ezen állásra csakis műkertészi oklevéllel bírók pályázhatván, felhivatnak az állást elnyerni óhajtok, miszerint minősítésüket igazoló szabályszerűen felszerelt kérvényüket **1885. év január hó 15. napjáig** az előljárásnál adják be.

Ó Kanizsán, 1884. évi december hó 18-án.

Mihály Sándor, Szalkay Pál,
jegyző. 3—3 közs. h. bíró.

Hirdetmény.

Minden néven nevezendő

FOGFÁJÁS

azonnal megszűnik,
még ha a fogak odvassak és
romlottak is — az

Indiai fogcseppek

használata által

Egy kis üveg ára használati utasítással
együtt 35 kr.

Egy nagy üveg ára használati utasítással
együtt 70 kr.

Főraktár:
Heindhofer Róbert
kereskedésében Zomborban.
12—12

Finomított Salon-Petroleum (Kaiseröhl) 1 liter 28 kr.

5. sz./b. m. 1884

Árverési hirdetmény.

Alólírott kir. közjegyző részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Löbl József cservenkai lakos kérelmére a hódásági kir. járásbíró-ág 3003/p. 1884. sz. a. 1884. évi december hó 10-én kelt végzésével nevezettnek a karavankovai határon a Mosztonga partján 600 kévés kúpokban rakott mintegy 25,000 kève nádjára — melynek értéke 2000 fitra tétetik — az önkényes bírói árverést elrendelte, minek folytán alólírott, mint az árverés foganatosítására bíróság kiküldött, ennek megtartására **1885. évi január hó 26. napjának délelőtti 9 óráját**, illetőleg folytatatólagos napjait a helyszínére határidőül tűzöm ki s erről a venni szándékozók azzal értesitem, hogy a nád 600 kévés kúpokban készpénz fizetés mellett a kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Kelt Hódásghon, 1885. évi január hó 5-én.

3—1 **Mezey Zsigmond**
kir. közjegyző.

5393. sz.
1885.

Szegedi magyar királyi államjósággazgatóság.

Hirdetmény.

Alólírott jósággazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a nagyméltósága magy. kir. pénzügyminiszterium 1884. december 24-én 80.417 szám alatt kelt határozatával elrendelte, hogy a **kulai** ispánsági kerület pénztári és számtéjtési teendői a **kulai**, a **palánkai** ispánsági kerület ugyanezen teendői a **palánkai**, a volt zombori jósággazgatósághoz tartozott többi — ugymint a kis-sztapári, apatini és volt szántovai ispánsági kerületek ugyanyily teendői a zombori magy. kir. adóhivatalok által láttassanak el.

Ennél fogva 1885. év február 1-től kezdve a **kulai** kincstári uradalommal szerződéses viszonyban álló felek által ezen kincstári uradalom irányában tartozásaik befizetése a **kulai** adóhivatalnál teljesítendő és követeléseik ugyanazon adóhivatalnál fognak kiiffizettetni; ép így a **palánkai** kincstári uradalommal szerződéses viszonyban levő felek által ezen uradalom irányában tartozásaik befizetése 1885. február 1-től a **palánkai** adóhivatalnál teljesítendő, s követeléseik is a palánkai adóhivatalnál fognak kiiffizettetni.

A kis-sztapári, apatini és volt szántovai ispánsági kerületére vonatkozó befizetések és kiiffizetések teljesítése mint eddig, jövőben is a zombori magy. kir. adóhivatalnál marad.

A zombori kir. jósággazgatóság számvevő osztály 1885. január 1-je óta a szegedi jósággazgatóság számvevő osztályába olvasztatván be: a fennevezett pénztáraknál teljesítendő be- vagy kiiffizetések számféjtése 1885. január 1-től az összes kerületekre nézve a zombori adóhivatalnál; — 1885. február 1-től pedig azon pénztáraknál fog megejtetni, a hol a be- vagy kiiffizetés is teljesítendő.

Szeged, 1885. január 5-én.

Marschan,
kir. tanácsos, jósággazgató.